

VAN DONKERE MIJN NAAR GROENE OASE

Het voormalige mijngebied rond Heerlen verdiende in de hoogtijdagen van groeve en schacht geen schoonheidsprijs. Een metamorfose transformeerde de omgeving echter tot een aantrekkelijke fietsstreek vol cultuur en creativiteit.

TEKST EN FOTOGRAFIE JESSICA DE KORTE

Harry Deloo, vrijwilliger bij het Nederlands Mijnmuseum

Nederlands Mijnmuseum

PARKSTAD LIMBURG

De collectie van het Nederlands Mijnmuseum

‘De mijnwerker was de properste man, want hij waste zich iedere dag’, zegt Harry Deloo met een knipoog. De kwieke tachtiger staat in het Nederlands Mijnmuseum in Heerlen, een voormalig schachtgebouw van waaruit hij 27 jaar lang afdaalde, tot wel 420 meter diep de mijn in. ‘Je kwam er altijd zwart uit. Zwaar werk was het zeker. Er was geen frisse lucht en er was weinig ruimte. Soms was je de hele dag liggend aan het werk.’ Wel was er een hechte kameraadschap onderling en een eigen taaltje: *poekelen* zo memoreert hij, dat was elkaars rug wassen – of *boeteren*, een eetpauze houden. Denkend aan de vriendschapsband concludeert hij dat ook buiten de mijn iedereen altijd voor elkaar klaarstond. ‘Heel anders dan nu.’

Deloo had geen andere baan willen hebben. Desalniettemin sloot ‘zijn’ Oranje Nassau Mijn I in 1974. Het zwarte goud maakte Heerlen rijk, maar aardolie en aardgas werden steeds aantrekkelijker. In het museum komt zijn tijd in de mijn weer tot leven via de overvloed aan zwart-witfoto’s en tastbare attributen als een davylamp, die aangaf of er gevaarlijke gassen als methaan en koolstofdioxide aanwezig waren. ‘Kwam het vlammetje tot hiér, dan moest je wegwezen!’

Kom je, vol van alle indrukken, het gebouw uit en sluit je de houten toegangsdeur, dan lijken de verhalen al gauw weer heel ver weg. Want hoewel er nog wat oude mijnbouwtreinen staan,

zie je een volslagen andere wereld als je je fiets even stalt bij buurgebouw Carbon6 – een creatieve broedplaats voor ondernemers.

‘We proberen Heerlen echt op de kaart te zetten’, zegt Marzena Rusyn, maker en bedenker van houten producten. ‘Steeds meer creatievelingen komen erbij, super!’ Vanuit Carbon6 zit je met de fiets zo in de binnenstad en aan de andere kant van het spoor vind je het strakke Glaspaleis uit 1935 dat is omgetoverd tot een cultureel centrum. Het ligt vlak naast de eeuwenoude, charmante, rooms-katholieke Sint-Pancratiuskerk. Het is moeilijk voor te stellen dat Heerlen honderd jaar terug nog een stil plattelandsdorpje was.

Land van duizend-en-een kastelen

Na nog wat meer overpeinzingen fiets je lekker verder, door boomrijke parken naar kasteel TerWorm. Daar is het alsof je ineens een sprookje binnenrijdt. Je kunt er chic lunchen tussen de dikke, eeuwenoude muren. Van het menu kies je uit al even tot de verbeelding sprekende gerechten als riddervis, wilde duif, of hert met zwarte walnoot, allemaal even verrukkelijk. Ook kun je met een picknickmand in de Franse Rococotuin gaan zitten. Voldaan zie je bij het wegfietsen aan de overkant van de snelweg nóg een aardig optrekje liggen, kasteel Cortenbach, en na een kilometertje of tien sta je zomaar voor kasteel Hoensbroek.

Kwam het vlammetje tot hier, dan moest je wegwezen!

Zonde om hier niet even naar binnen te glippen en in een prachtig decor meer over de historie te leren. In de gevangenis-kelder van het kasteel gaat het licht uit en klinkt het alsof de deur dichtgaat. Griezellig! Mijnwerkers moesten door het donker kruipen, maar in de middeleeuwen leefden bewoners ook in een zwarte wereld. Spanjaarden, Duitsers, Oostenrijkers en Fransen aasden op de vruchtbare grond, terwijl graven, hertogen en leenheren bescherming probeerden te bieden – óók tegen roversbendes en bokkenrijders.

Terug in het groen, na de duisternis, kom je meteen weer tot rust. De benen trappen en moeten af en toe wat meer kracht zetten, vooral bij de heuvel waarop het buurtschap Thull ligt. Even een biertje bij de Alfa Brouwerij doen, of is dat onverstandig met nog zoveel kilometers in het vooruitzicht?

Het is alsof je
ineens een
sprookje
binnenrijdt

Koop streekproducten langs de route

'We zijn na 150 jaar nog steeds een familiebedrijf', vertelt receptioniste Monique Mullenders. Harry Meens is sinds 1980 de directeur, zijn zoon en dochters worden momenteel klaargestoomd om het over te nemen. Michelle Meens runt de Beerkompanie in Heerlen, waar je zelf bier kunt tappen. 'Tedereen doet hier alles door elkaar heen, ik help wel eens in de brouwerij.' Buiten staat het glazen bronhuisje. De familie brouwt het bier met water uit een natuurlijke bron. 'Als enige in Nederland', zegt Mullenders trots. Schuchter geeft ze toe: 'Ik houd eigenlijk helemaal niet van bier, maar het is een feest om hier te werken.'

Tijdmachine

Na het bezoek aan de brouwerij verandert het landschap – en dat ligt niet aan het bier. Hier tref je veel akkers. En na kasteel Terborgh kom je door kerkdorpen als Puth, Oirsbeek en Schinveld, met opvallend veel bouw uit de jaren vijftig tot tachtig. Soms staat er ineens een indrukwekkende hoeve, of een wit vakwerkhuis, als een soort eenzame tijdmachine naar het verleden. De weg wil wel eens stijgen en dalen. Of is ineens aan de holle kant vanwege uitslijting door water of het vele gebruik. En de donkere Scholtissen-holenweg roept het sprookjesachtige gevoel weer op. Het ligt tussen twee beboste hellingen, waar elk moment trollen uit zouden kunnen springen.

Gelukkig zijn er onderweg genoeg plekken om even op te warmen en bij zinnen te komen met een kop koffie en een stuk Limburgse vlaai. De Limburgers houden wel van bourgondische gezelligheid, en koesteren hun omgeving. Zo bouwde de inmiddels overleden Thei Berkers het bijzondere openluchtmuseum Nonke Buusjke in de Schinveldse Bossen. Het toont in een aantal unieke vakwerkhuisen een reeks ambachten van onze 'dolgedraaide' productie- en consumptiemaatschappij. Berkers wilde bezoekers terug naar de basis brengen. Op een andere manier doen reflexoloog Wil Bekker en Angela Janssen dat met het BloteVoetenPark in het Schutterspark. Weer even modder tussen de tenen voelen – dat doet ook de hectiek verdwijnen.

De twee attracties zijn in het najaar gesloten, maar even helemaal tot jezelf komen, lukt ook op de Brunsummerheide. Naast het bezoekerscentrum bekijken, kun je er pannenkoeken eten, al vormt het uitgestrekte, paarsige landschap zelf ook een heerlijk toetje. Het laatste zonlicht weerkaatst in de Koffiepoel – een meer, ontstaan op de plek van een oude groeve.

Tot slot voert de route terug naar Heerlen op een fietspad over een voormalige mijnspoordijk. De mijnindustrie bracht destijds niet alleen veel geld in het laatje, maar liet ook een interessante erfenis voor de fietser achter.

Een heerlijk Alfa-biertje

Kasteel Hoensbroek in Hoensbroek.

Nieuw en oud pal naast elkaar; het Glaspaleis en de Sint-Pancratiuskerk

De leukste activiteiten langs de route

① LEER MEER OVER HET MIJNVERLEDEN

Veel is verdwenen, maar als je goed oplet, zie je toch aardig wat herinneringen aan de mijnindustrie en steenwinning. Net voor je de Brunsummerheide induikt, ligt bijvoorbeeld aan de Rimbürgerweg een overgebleven steenberg, met afval van de mijnbouw. In Heerlen en Brunssum is een aantal oude mijnkolonies inmiddels beschermd. Ook een bezoekje aan het **Nederlands Mijnmuseum** in Heerlen is de moeite waard, € 6 p.p., nederlandsmijnmuseum.com

② DRINK EEN BIERTJE BIJ DE BRON

Alfa wordt als enige bier in Nederland gebrouwen met water uit een natuurlijke bron. De bron, en de **familiebrouwerij** die er uiteindelijk verrees, liggen op een pittoreske locatie even buiten Schinnen. Meer leren over het brouwproces? Laat je dan rondleiden. Laatste halte van de rondleiding: het authentieke proeflokaal, € 14,75 p.p., alfabier.nl

③ VOEL DE BODEM ONDER JE VOETEN

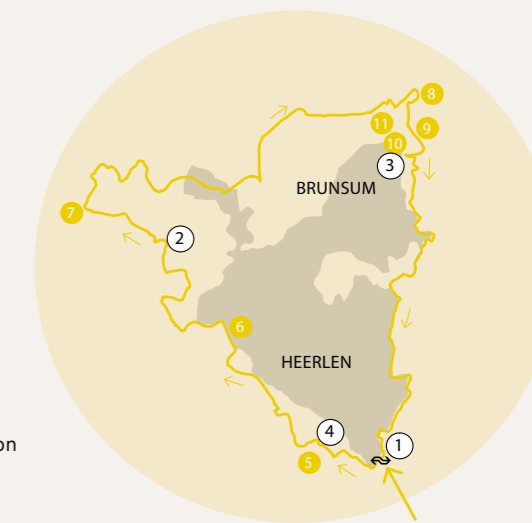
Het **BloteVoetenPark** in Brunssum werd aangelegd door Wil Bekker en Angela Janssen. Op blote voeten door het zand en de modder banjeren, zo is de gedachte, doet de hectiek verdwijnen. Enkel te bezoeken met een reservering, € 8, blotevoetenpark.nl

④ GA PICKNICKEN IN EEN FRANSE ROCOCOTUIN

De bloeiende **Frans Rococotuin** en **Kasteel TerWorm** vormen het perfecte decor voor een romantische picknick. Sla je de kentje uit naast de fontein en geniet van de zon. Je betaalt € 25 p.p. voor een rijkelijk gevulde mand. Beschikbaar van mei t/m september, terworm.nl

- treinstation
- horeca
- activiteit

START ROUTE

Nóg meer leuke adressen

- 5 Kasteel TerWorm**, Terworm 5, Heerlen, terworm.nl
- 6 Kasteel Hoensbroek**, Klinkertstraat 118, Hoensbroek, kasteelhoensbroek.nl
- 7 Gasterij Kasteel Terborgh**, Heisterbrug 119, Schinnen, gasterij-terborgh.nl
- 8 BovenWater**, Aan de Voeëgelsjtang 1, Schinveld, boven-water.eu
- 9 Golf-Residentie Brunsummerheide** (heerlijke brasserie) Rimbürgerweg 52, Brunssum, golfhotelzuidlimburg.nl
- 10 Restaurant Schrieversheide** (naast Bezoekerscentrum Brunsummerheide), Schaapskooiweg 99, Heerlen, restaurant-schrieversheide.nl
- 11 Brasserie 't Schuttershüske**, Heidestraat 20, Brunssum, schuttersparkbrunssum.nl

Kijk voor deze en vele andere fietsroutes op fietsactief.nl